

SKALNIČKÁŘŮV ROK

KLUBOVÝ ZPRAVODAJ číslo 39 (1/99)

OBSAH

NAŠE AKCE:

Přednášky a členské schůze.....

Výstava 1999.....

Burzy rostlin 1999.....

Zájezd.....

Knihovna.....

PĚSTITELSTVÍ:

Rostliny na skalky z nevápenných hornin (záznam přednášky Z.Řeháčka).....

Rhododendrony a vápník (M.Martan).....

Novinky a zajímavosti z výměny semen 1998 (M.Martan).....

Drobné cibuloviny - rod Eranthis (M.Doležal).....

CO NÁS ZAJÍMÁ:

Co je Eritrichium jankae (J.Niederle).....

O jednom podivném názvu (V.Havlík).....

VIKUNYL - fólie na jmenovky (M.Martan).....

Setkání skalničkářů 1998 (M.Škorpil).....

Výstavy skalničkářských klubů v roce 1999.....

INFORMACE Z KLUBU:

Členská základna a členské příspěvky.....

Kalendář akcí klubu v 1.pololetí 1999.....

Drobné zprávy a informace.....

PŘEDNÁŠKY A ČLENSKÉ SCHŮZE

Místo i doba konání členských schůzí zůstává i v prvním pololetí roku 1999 beze změn. Scházet se tedy budeme každý první čtvrtek v 16.30 hodin v sále na Křenové ulici 67 (2.poschodí). Výjimku tvoří květen, kdy členská schůze odpadá (v tu dobu probíhá výstava) a červen, kdy se sejdem v arboretu.

Členské schůze budou spojeny s následujícími přednáškami:

Čtvrtek 4.února 1999, 16.30 hodin

Ing.Vojtěch Holubec, Praha

Prérie, stepi a hory USA

Čtvrtek 4.března 1999, 16.30 hodin

Dr.Vít Hrabě, Brno

Altaj, srdce světa

Čtvrtek 1.dubna 1999, 16.30 hodin

Zdeněk Zvolánek, Praha

Bohémské skalničkaření

Zatímco témata únorové a březnové přednášky není třeba více komentovat, z názvu dubnové přednášky "Bohémské skalničkaření" nemusí být každému jasné, o čem bude řeč. Autor při svých cestách po českých skalkách (odtud to bohémské - Bohemia) shomáždil soubor diapozitivů, na nichž zachytil vrstevnaté skalky a skalničky na nich rostoucí.

Čtvrtek 3.června 1999, 16.30 hodin

Návštěva arboreta

Od naší poslední exkurze v arboretu uplynuly již celé čtyři roky. Tehdy jsme obdivovali květy časného jara. Letos to bude pro změnu příroda pozdního jara, v tuto dobu se obvykle šíří arborem vůně rozkvétajících kosatců. Sraz bude v 16.30 u vstupní brány naproti ústí ulice Bieblovy v Černých Polích (tramvaj č.9 a 11).

Po prázdninách se sejdem opět první čtvrtek v měsíci (2.září) v tradičním čase v sále na Křenové. Případné změny programu budou oznámeny na členských schůzích, případně se informujte u předsedy klubu přítele Škorpila na tel.čísle (05) 43240820. Vývěsní skříňka na Orlí ulici je po rekonstrukci domu zrušena, informace zde již nenajdete. Zatím bezvýsledně pátráme po místě ve středu Brna, kde bychom tyto informace opět mohli mít.

Nakonec ještě pozvání na jednu akci - **Výstavu orchidejí v arboretu** s odborným výkladem. Měla by se konat pravděpodobně ve čtvrtek 18.března v 15.30. Upřesnění termínu a další informace o této mimořádné akci získáte na březnové členské schůzi.

VÝSTAVA 1999

Výstava proběhne tradičně v areálu zahradnické firmy Čtyřlístek v Brně-Bystrci u mostu přes řeku Svatku.

* přejímka exponátů: středa 28.4. 10-17 h., čtvrtek 29.4. 10-14 h.

* slavnostní zahájení: pátek 30.4. 16.00 h.

* vlastní výstava: sobota 1.5. až neděle 9.5., vždy od 9 do 18 h.

* likvidace výstavy: pondělí 10.5. 12-16 h.

Hlavním brigádnickým dnem bude sobota 24.4. Brigádníci budou vítáni i ve středu 29.4. a dopoledne 30.4., kdy bude třeba naaranžovat exponáty. Také v den likvidace výstavy bývá mizivé množství brigádníků, přitom práce bývá spousta.

Všichni členové a příznivci klubu, kteří nám chtějí aktivně pomoci, obdrží rozpis brigád na některé z členských schůzí. Brigádníky budeme potřebovat již v březnu a počátkem dubna, kdy chceme provést předjarní úklid skalky a koryt, čekají nás i natěračské práce. Během

výstavy bude také třeba obsadit služby v areálu. Zájemci se mohou přihlásit u př.Salzburgerové nebo př.Prokešové na členských schůzích. Brigády jsou honorovány. Členům klubu - vystavovatelům - proplatíme po vyplnění cestovního příkazu dovoz a odvoz exponátů. Podmínkou zůstává, že musejí přivést nejméně 10 kvalitních, urostlých exponátů.

BURZY ROSTLIN 1999

Obě se uskuteční v areálu Čtyřlístku v Brně-Bystrci.

1.jarní burza

příjem zboží: čtvrtek 8.4. 12-18 h.

prodej: pátek 9.4. 9-18 h.

sobota 10.4. 9-12 h.

likvidace: sobota 10.4. 12-15 h.

2.jarní burza (při výstavě)

příjem zboží: čtvrtek 29.4. 12-18 h.

pátek 30.4. 10-12 h.

prodej: sobota 1.5. až neděle 9.5., vždy 9-18 h.

likvidace: pondělí 10.5. 12-16 h.

Během výstavy je možné navázat zboží před otevřením areálu (před 9 h.) a po uzavření areálu (po 18 h.). Klub si za zprostředkování prodeje sráží 25% ceny, u vystavovatelů, kteří dodají alespoň 3 kvalitní exponáty 20%. Do prodeje dávejte kvalitní, řádně zakořeněné rostliny opatřené bílou jmenovkou, na níž musí být měkkou tužkou nebo vodou nesmazatelným černým fixem uvedena cena, latinský název rostliny a na opačném konci jmenovky (zapíchnutém v zemině) číslo pěstitele.

Zájemci o služby na 2.burze se mohou hlásit u př.Pokorného na členských schůzích.

ZÁJEZD

Připravujeme 3 denní zájezd za skalničkami a přírodou na Plzeňsko a do jižních Čech v termínu 21.-23.5.1999. Veškeré informace podá př.Utinková a př.Škorpil.

KNIHOVNA

Na pultech knihkupectví se objevila kniha nazvaná **Skalky a skalničky** doplněná podtitulem **Svět miniatur** holandské autorky *Hermien van Wijhe-Ruysové*. Jeden výtisk této knihy se stal majetkem klubové

knihovny. Tento titul se spoustou hezkých barevných fotografií jednotlivých rostlin, skalkových partií, koryt i záběrů z alpínkových skleníků je určen především začínajícím skalničkářům. Nutno ovšem mít na paměti, že zkušenosti autorka získala v Holandsku, kde je jiné klima než u nás. Stojí za to si knihu aspoň prolistovat, zejména nyní v zimě při pohledu na fotografie neskutečně krásné *Calceolaria darwinii*, *Primula vialii*, *Meconopsis betonicifolia*, *Daphne cneorum* 'Album', *Kalmiopsis leachiana* či *Daphne petraea* 'Grandiflora' se vám určitělepší nálada.

Škoda jen, že se při popisu obrázků vloudilo do knihy několik nepříjemných chyb. Tak například text k malému obrázku na straně 22 patří k obrázku na str.24, na str.42 má být správně *Sempervivum arachnoideum*, nikoli *arachnoides*, na str.68 je namísto *Aster alpinus* 'Albus' na fotografii *Helichrysum*, zkomolen je i název hvozdíku na téže straně. Další omyl najdeme na str.72, kde je vyobrazen *Rhodohypoxis*, ale text tvrdí, že se jedná o *Phlox subulata*, na straně 75 lze polemizovat s tím, zda se jedná o *Geranium sanguineum*, spíše to je *Geranium cinereum*, navíc je obrázek umístěn obráceně (vzhůru nohama). Chyba je i na str.79, kde je vyobrazena *Armeria*, ale podle textu *Dianthus haematocalyx*, na str.85 je na obrázku *Phlox*, ale dle nesprávného popisu se jedná o *Thymus serpyllum*. Na dvoustraně 100-101 není vyobrazen *Iris danfordiae*, ale *Narcissus bulbocodium*, stejně tak na dvoustraně 118-119 není vyobrazen lomikámen, ale *Rhodiola pachyclados*. Ve vlastním textu je překlepů

již podstatně méně, snad jen bych upozornil na str.45 na Physoplexus - správně má být Physoplexis.

Tímto jsem chtěl jen upozornit, že bohužel ne všemu, co je psáno, možno stoprocentně věřit.
MM.

P Ě S T I T E L S T V Í

Rostliny na skalky z nevápených hornin

záznam přednášky přítele Zdeňka Řeháčka z Hradce Králové

Zpracování přednášky přítele Řeháčka o vřesovištích a hajních partiích do formy článku v minulém čísle našeho časopisu mělo kladný ohlas. V tomto čísle nabízíme přednášku na téma "Kyselé skalky" nebo chcete-li "Rostliny na skalky z nevápených hornin". Uvedené rostliny autor pěstuje nebo pěstoval na skalkách z nevápených hornin. Netvrdí však, že mnohé z níže jmenovaných skalniček nelze pěstovat i ve skalkách vápencových či v pěnovci. Většina rostlin totiž dobře roste jak ve skalkách z hornin kyselých, tak i vápencových. Jen pro málo početnou skupinu přísně vápnostřežných rostlin by bezprostřední styk s vápencovými kameny mohl vést k brzkému úhynu těchto rostlin.

Všechny rostliny, o kterých bude v následujících řádcích zmínka, pěstují ve spárové (vrstevnaté) skalce. Výhodou tohoto typu skalek je přírodní vzhled (podoba skaliska vystupujícího ze země). Další výhodou je, že většinu plochy pokrývá kámen, takže se zde neuchytí téměř žádný plevel. Ve spárových skalkách se rostlinám daří mnohem lépe, než ve skalkách klasických, což platí zejména o některých choulostivějších vysokohorských rostlinách. Štěrbiny jsou úzké, rostlina se snaží, aby svými kořeny obsáhla určitý objem zeminy, kořenit hlouběji do chladnější zóny v jádru skalky. To je právě to, co rostlinám vyhovuje. Jak známo, skalničky nemají v létě rády přehřátí.

Jelikož zemina má neustálou tendenci k sesedání, stavěl jsem tuto skalku tak, že jsem ji od základů doslova "vyzdíval" kameny. I uvnitř skalky jsem tak vytvářel spáry, které jsem při stavbě prosypával a udusával zeminou. Zemina, kterou jsem skalku prosypával, byla zhruba tvořena z jedné čtvrtiny normální zahradní drnovkou, z jedné čtvrtiny bukovou hrabankou, z jedné čtvrtiny hrubým betonářským pískem a z jedné čtvrtiny kamennou drtí velikosti 4-8 mm. Polovina substrátu byla tedy tvořena nevyživnou drenáží, kterou oceňují zejména rostliny trpící zimním mokrem. V chudším substrátu mají rostliny také kompaktnější vzrůst.

Acantholimon androsaceum kvete přisedlými květy na "bochanu", čímž se do jisté míry podobá vysokohorským pochybkům sekce Aretia. Když měl bochan asi 30 cm v průměru, začal přes jednu zimu vyhnívat a po roce odešel. Podařilo se mi udělat mezitím řízek, takže mám opět novou rostlinu. Řízkování acantholimonů je velmi obtížné, mnohdy až nemožné. Jeden zkušený skalničkář mi poradil, že se ježatce nejlépe řízkují v listopadu. Je to velmi neobvyklý termín, ale zkusil jsem to. Z 10 řízků se mi 3 ujaly, což je na tuto rostlinu dost velký úspěch.

Acantholimon venustum je známý, druhý nejčastěji pěstovaný druh u nás, ale je choulostivější. Jemu i spouště dalších tureckých stříbrolistých ježatců vadí zimní moko. Vyplatí se přikrývat je přes zimu sklem. Jeden pěstitel na východním pobřeží USA pěstuje suchomilnější rostliny v pískovém záhonu. Na obyčejnou zeminu dá 15 cm čistého písku, upraví vzhled a v tom pěstuje bez větších problémů suchomilné rostliny. Nejobvyklejší a nejsnadnější z ježatců je **Acantholimon glumaceum**.

Aethionema schistosum je nízká asi 10 cm sivutka. Kvete bohatě a není choulostivá.

Androsace carnea ssp. brigantiaca je velice nenáročný až plevelivý vytrvalý pochybek (snadno semení) s bílými květy.

Androsace mathildae se také dokáže sám vysemenit, i když ne plevelivě. Je již přece o něco choulostivější, slunce ho dokáže spálit, když ho nevhodně vysadíte. Zajímavé je, že se tento pochybek někdy sám vysemení právě na takové místo, kam bych ho nikdy nesázel (třeba do jižní štěrbiny) a tato rostlina je zde velice vitální a odolná.

Androsace carnea v. halleri je dle mého názoru nejhezčí snadno pěstovatelný pochybek. Je to "sestra" *A. carnea ssp. brigantiaca*, je jí dost podobná, ale má krásně růžové kvítky koncem dubna a začátkem května. Také se ochotně sama vysévá.

Androsace alpina je jeden z choulostivých pochybků ze sekce *Aretia*. Asi před 4 lety jsem si přivezl ze švýcarských Alp několik semen. Semenáčky jsem po vyklíčení přímo napíchal ve stadiu 2 pravých lístků ve skupinkách do skalky, do propustného substrátu, což je u tohoto druhu vhodnější, než sázet velké rostliny. I když naše klima na tento pochybek neblaze působí, loni ještě kvetly, i když méně než před dvěma roky.

Asperula arcadiensis bývá pěstována i pod jménem **Asperula suberosa**. Ze skalničkářského hlediska mezi nimi není podstatný rozdíl. Je to mařinka ze sušších oblastí, vadí jí zejména zimní mokro. Jelikož ji ale mám na vrcholku jednoho skalnatého kopečku a pod sebou má propustný substrát, tak mi tam již asi 7 let vegetuje i bez zimního přikrývání. Tabulka skla přes zimu by jí ale určitě prospěla, hlavně v méně propustných substrátech.

Asperula nitida je mnohem méně choulostivá, je také nízká, jen asi 5 cm a kvete docela bohatě. Pěkná mařinka (podobná *A. gussoni*, kterou pěstuji na vápencové skalce), ale se zelenými listy se jmenuje **Asperula syntenisii**. Pěstuje se v propustném substrátu na sušším místě na slunci.

Jedna z nejhezčích astříček je **Aster natalensis** z jihoafrických Dračích hor. Bohužel jsem ještě nenašel ten správný recept na pěstování. Ne, že by odcházela, ale přestává kvést. Pěstuji ji více než 10 let a zatím jsem vyzoroval, že tím lépe kvete, čím bohatější a výživnější má zeminu. Chudé podmínky jí nevyhovují. Docela dobře rostla a lépe mi kvetla ve vřesovišti. Má nádherně mléčně modré, jako voskové květy.

Astilbe saxatilis je asi nejmenším druhem rodu. Roste v úzké štěrbině obklopená kamenem. Je vysoká 10 cm, středně choulostivá. Pěstuji ji na odklonu od slunce, nemá ráda úpal.

Brachycome aculeata je novozélandská rostlina. Pěstuji ji zatím krátce na odklonu od slunce ve štěrbině vyplněné propustou zeminou. Loňskou zimu přečkala bez problémů.

Calandrinia umbellata je nejčastěji pěstovaný druh rodu u nás. Dobře roste i ve vápencové skalce. Žádá hodně slunce a co nejpropustnější podklad pod sebou. Dobře semení, takže se sama někdy na stanovišti udržuje. Má krásně krvavě karmínově červené květy.

Callianthemum coriadrifolium se česky jmenuje routevník. Asi v roce 1981 jsem si malou rostlinku přivezl z rumunského Fagaraše a od té doby u mne stále roste a každým rokem je trošku mohutnější. Je vysazena na patě skalky, kde je trochu více humóznější zem. Nezdá se mi být problematický, na rozdíl od **Callianthemum anemonoides** či **C. kernerianum**.

Campanuly neboli zvonky byly svého času mým velice oblíbeným rodem. V jedné době jsem pěstoval až 65 různých druhů zvonků na skalce.

Campanula alpina je dvouletý zvonek rostoucí v Alpách i Tatrách. Nesnese sluneční úpal, sázíme ho na severní stranu skalky. **C. alpina v. bucegiensis** je zajímavá varieta z rumunského pohoří Bucegi. Květy má světle šedé, téměř bez modré barvy. Pěstuje se stejně.

Campanula bellidifolia je jedna z čtyřčlenné rodiny kavkazských zvonků (**C. tridentata**, **C. bellidifolia**, **C. aucheri**, **C. saxifraga**). Na slunném místě v nepříliš propustné půdě roste bez problémů.

Campanula excisa je velice zajímavý, nizoučký, ale rozrůstavý zvonek. Má totiž podzemní výběžky, podobně jako *Campanula pusilla*. Květy jsou neobvyklé, hluboce rozeklané zvonečky. Vyhovuje jí drenážovaný substrát, nezdá se být příliš choulostivá.

Campanula fenestrellata a **Campanula istriaca** jsou zvonky z příbuzenstva **C.garganica**, snadno pěstovatelné a vzájemně dost podobné.

Campanula formanekiana je jeden z řeckých monokarpických zvonků. Má veliké bílé zvonky ušlechtilého tvaru. Nejprve utvoří růžici, která druhým nebo třetím rokem zakvete. V době květu vyžene vždy jednu lodyhu směrem nahoru a několik lodyh poléhavých. Dobře dělá semena.

Campanula lasiocarpa je americký zvonek, trochu se rozrůstá podzemními výběžky, ale jelikož je poněkud choulostivější, tak to není na škodu. Nejvíce jí vadí vlhko a to nejen v zimě, ale i v létě.

Campanula orphanidea pochází z Řecka a je monokarpická jako většina řeckých zvonků. Na stanovišti se mi již deset let sama vysévá.

Campanula pallida je himálajský jednoletý zvonek, který má řídké lodyžky, a tvarem lístků připomíná další himálajský zvonek, *Campanula cashmiriana*, který je ale trvalka. Udržuje se samovýsevem (u mne již 8 let).

Campanula pilosa (některými botaniky nazývaná **C.dasyantha** či **C.chamissonis**) má hezký tvar i barvu zvonků. Mírně se rozrůstá podzemními výběžky. Má ráda humóznější zem a suťoviště (humus promíchaný s kaménky), není choulostivá.

Campanula piperi je amerického původu, loni mi poprvé zakvetla v nejnvýše položené štěrbině spárové skalky. Pochází z vysokých poloh Skalístých hor, je u nás hodně choulostivá na přemokření. Přítel Grulich v Sedloňově vypěstoval kříženec mezi **C.piperi** a **C.lasiocarpa**. Olistěním je podobný *C.piperi*, ale zvonky jsou na vyšší lodyze a není zdaleka tak choulostivý, rozrůstá se podzemními výběžky jako *C.lasiocarpa*. Hodí se do suťoviště.

Campanula tridentata je kavkazský zvonek. Pravá forma má mít na konci listu tři zoubky, je to nejčasněji kvetoucí zvonek. Dobře se pěstuje.

Campanula waldsteiniana pochází z jugoslávských hor. Je asi dosti choulostivá, protože mi nikdy dlouho nevydržela.

Carduncellus pinnatisectus pochází z Turecka, vyžaduje sušší podmínky v horních částech spárových skalek s propustným substrátem. U mne vydržel 3 roky.

Cerastium uniflorum je alpský rožec, který jsem si vypěstoval ze semen přivezených z Alp. Je docela hezký, roste kompaktně a bohatě kvete, ale bohužel není v kultuře nejvytrvalejší. Nezapře svůj vysokohorský původ.

Chrysopsis villosa je jedna z amerických žlutokvětých kopretinek, kterých ve Skalístých horách roste spousta druhů. Žádá také trochu sušší podmínky, nedá se ale říci, že by byla příliš choulostivá. Je však dost krátkověká.

Collomia debilis je také americká rostlina, velice hezká. Kvetla mi loni poprvé, zkušenosti s ní mám zatím malé. Kvetla velmi dlouho.

Cyananthus je rod z příbuzenstva zvonků. Všechny pocházejí z Himálajů z vyšších poloh. Sázím je na taková místa, na která bych sázel např. ramondie, tedy na severní stěny skalek. Někdy odcházejí vlivem zimního mokr. Nejnámější je **Cyananthus microphyllus**. Má modré květy asi 1 cm v průměru, které rozkvétají hodně pozdě (konec srpna, začátek září). Semena tvoří v kultuře vzácně, zřejmě v důsledku pozdního kvetení.

Cyananthus sheriffii má květy 4 cm v průměru a nejméně 3 cm dlouhé. Bohužel je choulostivý na zimní mokr.

Cyananthus macrocalyx kvete krémově, má velký kalich. Květy se objevovaly postupně, nikdy jich však nebylo mnoho najednou.

Dianthus callizonus je endemit z rumunského vápencového pohoří Piatra Craiului. Pěstují ho jak ve vápencové, tak v kyselé skalce, kde je asi 8-10 let a roste stále dobře. Vyznačuje se typickou kresbou na květech.

Dianthus erinaceus je pichlavý hvozdík, který vytváří poměrně velké bochany podobné ježatcům. Chce hodně sucha a slunce, není ale zvlášť choulostivý. Úhyn hrozí, když se pod ním uhnízdí mravenci, jak se mi jednou stalo.

Dianthus haematocalyx má zářivě karmínově červené květy, je nízký (do 5 cm). V propustných půdách roste bez problémů.

Dianthus microlepis je velice dobře pěstovatelný a krásný hvozdík miniaturního vzrůstu. Pochází z hor Bulharska (Rodopy, Pirin). Nekvete vždy tak bohatě, jak bychom si přáli.

Dodecatheon frigidum dorůstá asi do 15 cm. Pěstují ho ve štěrbinové skalce, ale v humóznějších podmínkách. Ostatní božskokvěty pěstují spíše ve vřesovišti, které jim vyhovuje lépe než skalka.

Douglasia laevigata je rostlinka, která se ve skalce pěstuje dosti obtížně. Je to americká obdoba evropských pochybku, kvete růžově. Je hodně chladnomilná, pochází z vysokých poloh. Zpravidla nás po dvou či třech letech opouští.

Draba hirta je bělokvětá, miniaturní chudina, jejíž bochánek po 10 letech nepřesáhne 10 cm v průměru. Nenáročná, dobře pěstovatelná ve štěrbině, mimořádně kompaktní a krásná. Má synonymum *D. daurica*.

Edraianthus owerianus je nesprávně užívaný název stříbřité formy **E. pumilio**. *E. owerianus* sice existuje, roste na Kavkazu, ale je to rostlina modroušku téměř nepodobná. Stříbřitá forma *E. pumilio* u mne roste lépe na kyselé skalce, než na vápencové.

Edraianthus horwatii je zvláštní modroušek. Habittem připomíná **E. graminifolius** či **E. kitaibellii**, které jsou dobře odolné. Jako jediný z modroušek, které znám, má chmýřité listy.

Edraianthus tenuifolius je rovněž vděčný, pěkná je jeho bělokvětá forma. Není ale zřejmě příliš dlouhověký.

Erigeron aurantiacus roste v Mongolsku. Je oranžový, trochu choulostivější a vyšší (20-25 cm).

Erigeron aureus je velice hezký americký turan, ale poměrně choulostivý. Potřebuje propustný substrát.

Erigeron aureus 'Canary Bird' nikdy nevytváří klíčivá semena (je zbytečné je dávat i do výměny semen). Na rozdíl od předchozího není choulostivý, sázíme ho do propustného substrátu bez obsahu vápníku. Jeho předností je bohaté a dlouhé kvetení, pravidelně remontuje. Je zatím dosti vzácný, neboť se množí jen dělením.

Eriogonum caespitosum je jeden z nejdrobnějších druhů. Žádá sucho, plné slunce, přesto mne asi po 3-4 letech opouští.

Eriogonum flavum má zelenější listy, zatímco jeho varieta **v. xanthum** je stříbřitější. Je o něco vyšší než předcházející, ale podobných nároků. S eriogony je potíž v tom, že v kultuře nedávají klíčivá semena a velice špatně se řízkují.

Eriogonum thymoides tvoří keříček. Nejznámější je **Eriogonum umbellatum**, které má červená poupata a žluté květy. Z pěstovaných druhů patří k těm nejodolnějším. *E. umbellatum* je velice proměnlivé, má řadu přírodních variet, které mohou být jen 10, ale také 25 cm vysoké. **Felicia uliginosa** pochází z hor jižní Afriky. Je to rostlina z příbuzenstva aster, má úzké jehličkovité lístečky, 10-12 cm vysoká, poměrně odolná. Vydržela mi 7 let, bohužel u nás netvoří klíčivá semena. Dá se naštěstí dobře řízkovat.

Gentiana angulosa je kavkazská obdoba **G. verna** (botanici však tento název neuznávají). Pěstují ji v suti, která je tvořena směsí bukové hrabanky a kamenné drtě.

Gentiana makinoi, **G.septemfida**, **G.lagodechiana**, **G.kaufmanniana**, **G.olivana** jsou letní hořce, které se od sebe příliš neliší, často bývají zaměňovány a navíc se rády mezi sebou kříží. Jsou to ale hezké, nechoulostivé rostliny.

Geranium napuligerum (syn. **G.farreri**) má bledě růžové květy, přes zimu často odchází na přemokření. **Globularia cordifolia** je koulenka, které velice vyhovuje, když ji vysadíme na slunné místo, kde může porůst velký balvan. Zde pak bohatě kvete. Rozrůstá se do dosti velkých polštářů.

Haberlea rhodopensis je známá rostlina pro severní stěny skalek, podobně jako její příbuzná Ramonda. Má ráda humóznější zem i vápník.

Bílá forma se nazývá **H.rhodopensis virginiana**.

Houstonia coerulea je americká vlhkomilnější rostlina do polostínu. Neodvažují se o ní prohlásit, že je choulostivá, nebo bezproblémová. Je to tak napůl.

Hymenoxis acaulis je americká rostlina se žlutými květy. Jejich okvětní plátky jsou široké a na konci useknuté. Pochází ze sušších oblastí, potřebují hodně propustný substrát. Tento duh je vytrvalý. Některé, jako **H.grandiflora**, jsou monokarpické. Tento druh má v přírodě květy o průměru až 10 cm, v kultuře maximálně 6 cm.

Hypericum yakushmanum je nejnížší třezalka, kterou znám. Tvoří k zemi přitisklý kobereček. V zimě není zřejmě plně mrazuvzdorná, ale většinou u nás zimu vydrží. Tvoří semena a někdy se i sama vysévá. Pěstuje se také pod synonymem *H.pseudopetiolatum* ssp.yakusimense.

Iris cristata se rozrůstá do dost velkých koberců (až 1 m v průměru). Listy jsou vysoké do 10, květy do 5 cm.

Jasione amethystina - jeden z nejnížších pavinců kobercovitého vzrůstu. Pochází z hor Španělska. Je to trochu choulostivější, krátkověká rostlinka, chce sušší umístění a pokud možno propustný substrát. U nás ochotně tvoří klíčivá semena. Lze ji i řízkovat.

Jasione jankae je odolnější, ale již ne tak pěkný, dorůstá až 20 cm.

Jasionella bulgarica je rostlina, jejímž názvem si nejsem úplně jistý. Pěstuji ji 8-9 let, nedělá problémy, rozrůstá se do stran, trochu i pod zemí. Květem se velmi podobá pavincům. U mne ale nedělá semena, množí se snadno vegetativně.

Leontopodium fauriei je protěž pocházející z hor Japonska. Je vysoká jen 6-7 cm, brzy mi ale uhynula.

Leontopodium alpinum mignon je menší a rozrůstavější, než obyčejná alpská protěž. Květy mají uzoučké plátky. Vydržela dosti dlouho, asi 5-6 let.

Lewisie mi nejlépe rostou ve svislých štěrbinách. Nejbohatěji a nejdéle kvete **Lewisia 'Pinkie'**. Množí se jen dělením, neboť netvoří semeno. Obrovské problémy mi působí **Lewisia tweedyi** a také **Lewisia írediviva**, která mi zakvetla kdysi v době mých začátků, ale nyní se o ni marně pokouším. Je to asi tím, že tato lewisie roste v oblastech, kde je v létě úplné sucho.

Lychnis flos-cuculi 'Dwarf' je hezká, asi 10 cm vysoká skalnička (jinak je *L.flos-cuculi* až půlmetrová rostlina). Je ale buď krátkověká nebo choulostivější. Někdy mi uhynula i ve stadiu listové růžice před květem, po odkvětu téměř vždy. Stanoviště by mělo být propustné, od slunce odkloněné.

Mertensia primuloides je americká rostlina, kterou mám již asi 6 let, takže se nezdá příliš choulostivou. Nemám ji ani v příliš propustném substrátu.

Minuartia parnassica (syn. **M.stellata**) je rostlina, kterou pěstujeme hlavně kvůli krásným kompaktním, k zemi přitisklým bochánkům, které vytváří. Téměř nekvete. Není vůbec choulostivá. Ve stínu není tak kompaktní.

Myosotis alpestris - pomněnka, kterou neumím pěstovat. Nikdy se mi nepodařilo od ní dostat víc květenství za sebou než jedno. Hned další zimu odešla... Je to sice alpská rostlina z vyšších poloh, ale zase tak choulostivá by být nemusela, ale je.

Penstemon caespitosus je dost známý, často pěstovaný dračík pro jeho azurově oblohově modrou barvu květů. Je ze sušších oblastí, vyhovuje mu sucho i v létě. Jeho poléhavé lodyhy rády přikořeňují, má tedy rád dost prostoru kolem sebe, nehodí se do štěrbin.

Penstemon rupicola je dost choulostivý americký dračík. Pochází z vysokých poloh, na prudkém úpalu se u nás dokáže v létě i spálit. Proto volíme raději severní úklony skalek. Má modrozelené lístky.

Penstemon acaulis možno nazvat absolutním "špekem". Měl jsem ho jen jednou, od té doby se mi ho nepodařilo sehnat. Je úžasně miniaturní, 2-6 cm vysoký, ve štěrbině mi vydržel asi 4 roky. Množí se řízkem.

Perezia recurvata pochází z jižní Ameriky. Když uvážíme, že většina rostlin z Jižní Ameriky je u nás obtížně pěstovatelná, tak tato je obdivuhodně odolná. Je to zvláštní bledě modrá kopretinka či spíše bodláček s nesymetrickými květy a jehličkovitými listy. Někdo tvrdí, že chce slunce, někdo, že chce stín. Já ji mám spíše na slunci.

Phacelia sericea je nádherná suchomilná rostlina ze Severní Ameriky. Lístky má šedě plstnaté, chochol fialových květů. Na vrcholku spárové skalky mi vydržela 4-5 let a po tři roky každý rok kvetla a dávala i semena. Nutno ji zajistit co nejsušší podmínky, na zimu kryt sklem.

Phlox 'J.A.Hilberson' má uzoučké okvětní plátky. Kvete bohatě, bledě růžově.

Phyteuma globulariifolium je nejnižší zvonečník, jaký znám. Výška asi 3-5 cm. Je z Alp, vyskytuje se zde ve dvou klonech - jeden menší z užšími lístky a jeden vyšší (6-7 cm) s kulatějšími a širšími lístky.

Rozrůstá se podzemními výběžky.

Potentilla nitida je známá, u nás často pěstovaná mochna z vápencových Dolomit. Pěstují ji jak ve vápencové skalce, tak v kyselé, v obou dobře roste.

Pod kyselou spárovou skalkou mám kromě 2 suťovišť místo s humóznější zeminou, kde pěstují několik druhů rostlin. Především jsou to prvosenky, jako například **Primula gemmifera var. zambalensis**. Je to málo známá asijská primulka, asi 15 cm vysoká. Jako všechny himálajské primule chce v zimě sušěji, což bývá problém. Na témže místě pěstují i prvosenku, která se jmenuje **Primula alpicola var. violacea**. Pochází také z himálajské oblasti. Je poměrně snadno pěstovatelná (nejsnadnější z himálajských je **P. denticulata**, **P. rosea** a **P. japonica**, tato by byla asi na 4. místě).

Primula minima mi jednou velice bohatě kvetla v morénce, kterou protékal pramínek vody. Další rok, kdy bylo suché léto a pramínek vyschl se tato primulka se mnou rozloučila.

Primula vialii je moje nejoblíbenější primulka pro své neobvyklé a barevně nádherné květenství. V zimě na ni dávám obrácenou zavařovací sklenici, aby neměla tolik mokra. Když jsem to neudělal, tak se někdy také nic nestalo a rostlina přežila, ale při zakrytí sklenicí se šance zvyšuje.

Pulsatilla vernalis je velice fotogenický koniklec s nápadným zlatavým ochmýřením a těžko popsatelnou barvou květu. Je choulostivější. Mně jeden trs dokonce vydržel 5-6 let v obyčejné, nepřilíš drenážované zemině. Nemám ale recept na jeho pěstování.

Ptilotrichum purpureum pochází z hor Španělska, kde je přes léto hodně sucho. Mám ji zasazenou v drenážované štěrbině, kde dokáže několik let vydržet. Je to drobná rostlinka s šedými listy a růžovými květy.

Ptilotrichum spinosum není tak choulostivé, i když je také suchomilné. Je to větší, trnitý keřík.

Ranunculus millefoliatus mám asi 20 let na jednom místě. Je zatahující, kvete velice brzy na jaře spolu s lomikameny sekce Kabschia. Má zlatavě žluté květy.

Ranunculus montanus je jedním z nejznámějších alpských pryskyřníků, poměrně snadno pěstovatelný, určitě je snadnější, než bělokvětý **Ranunculus alpestris**. **Ranunculus parnassifolius** mám vysazen na 3 místech: v umělé morénce, na břehu jezírka (zde bývá

někdy i zatopený, ale to mu vůbec nevadí, sám se zde vysévá) a ve vápencové skalce těsně vedle tufové laminátové tůňky, kde okolní kameny jsou neustále mokré. Na těchto místech tento vlhkomilný pryskyřník vydrží mnoho let.

Rhodohypoxis baurii pěstuji v obvyklé růžové a karmínově červené barvě. Sázím ho do humóznější části skalky (do míst, kde mám himálajské prvosenky). Je tu i společně s *Aster natalensis*. Před zimou celý trs vydloubnu lopatkou (krásně drží pohromadě), dám do misky a do sklepa. Na jaře ho znovu vysadím ven.

Saponaria 'Bressingham Hybrid' je zvláštní hybridní mydlice, drobná, kompaktní, pomalu rostoucí, bohatě kvete růžovočervenými květy, každý výhonek kvete. Semeno netvoří, dělit se nedá, množení je možné jen řízkem. Problémem však je najít nekvetoucí výhon, který by se dal k řízkování použít. Květní výhony nechtějí kořenit.

Saponaria lutea je jediná žlutě kvetoucí mydlice, která je trochu suchomilnější, ale docela dobře pěstovatelná v horních drenážovaných partiích spárových skalek. Vysoká je asi 10 cm.

Satureja spinosa je trnitý suchomilný keřík. Není choulostivý, miluje hodně slunce. Kvete pozdě v létě (konec srpna) drobnými bílými květy.

Saxifraga aizoides je stínomilnější lomikámen, který se pěstuje velice dobře, je vlhkomilný, na horách roste na březích potůčků a na podmáčených místech. Já ho pěstuji na severním sklonu skalky, až skoro na úpatí, kde je hodně vlhko a málo slunce.

Saxifraga cervicornis a **S.cebennensis** patří do sekce *Dactyloides* (mechovité lomikameny). Jsou ušlechtilější, kompaktnější, dělají malé polokulovité bochánky, kvetou bíle. Nemají rády úpal a nepropustnou zeminu.

Saxifraga oppositifolia pěstuji na severní straně skalky, podobně jako třeba *ramondie*. Do těchto míst téměř nesvítí slunce, jen chvíli ráno.

Sedum pilosum je dvouletý rozchodník, který v prvním roce udělá růžici podobnou netřesku. V druhém roce zakvete kompaktním růžovým květenstvím. Není choulostivý, i když pochází ze sušších oblastí Turecka. Sám se vysévá. Podobně se pěstuje i **Sedum sempervivoides**, který má nádherné krvavě červené květy.

Senecio abrotanifolius je asi 20 cm vysoký starček s oranžově žlutými květy. V horách roste jak na kyselých, tak i vápencových horninách. Není náročný.

Silene acaulis - silenka bezlodyžná - lépe kvete na skalce její bílá forma.

Telesonix jamesii (syn. **Boykinia jamesii**) roste na zastíněných skalách Skalisticích hor. U nás se pod tímto názvem velmi často pěstuje jiná, dosti vysoká a málo ozdobná rostlina (*Heuchera parviflora*). Pěstuji tuto rostlinu 4 roky, kvetla mi ale pouze jednou. Možná by chtěla přece jen o něco více slunce či trochu výživnější půdu.

Thlaspi rotundifolium je rostlinka ze sutí Dolomit. Je to vápnomilná rostlina. Já jsem ji zasadil do kyselého substrátu a zdá se, že jí to příliš nevadí. Tento penízek je u nás trochu méně vděčný na pěstování, než třeba **Thlaspi bellidifolium**, protože se obvykle ve skalce nehezky vytáhne do poléhavých lodyh.

Thlaspi sintenisii pochází snad z Turecka, kvetl mi jen jednou, pak uhynul a vícekrát se mi ho nepodařilo sehnat.

Townsendia parryi bývá pro velikost svých pěkných světle fialových květů někdy nesprávně nazývána *T. grandiflora*. Je 10-15 cm vysoká, její nevýhodou je, že je dvouletá. Dobře semení.

Townsendia rothrockii je u nás často a nesprávně vedena jako *T. wilcoxiana*. V západní literatuře, ani v západních seznamech semen jsem toto jméno nikdy nenašel. Je to u nás nejvíce pěstovaná townsendie, která není příliš choulostivá. Propustný kamenitý substrát a slunce ale vyžaduje, jako všechny townsendie.

Trollius acaulis je nizoučký upolín z východní Asie, asi 10 cm vysoký, který pěstuji buď v okolí vřesoviště nebo v moréně. Všude mi vydržel, nejeví se jako choulostivý. Semena tvoří klíčivá.

Verbascum acaulis je divizna, která se pěstuje i pod jménem **Celsia acaule**. Pochází z jižní Evropy, ze zemí, kde nezažívá příliš velké mrazy. U nás ji velké mrazy zahubí.

Veronica prostrata 'Nana' je velice vděčný rozrazil. Na rozdíl od obyčejné V.prostrata je tato vysoká jen 3-4 cm, je plazivá, hodně kompaktní, hodně bohatě každý rok kvete a není vůbec choulostivá.

Viola jooi je violka, kterou nemám rád. Střílí svá semena na všechny strany. Kvete sice hezky, ale jen chvíli. O správnosti jména se vedou trochu pochybnosti.

Rhododendrony a vápník

Většina pěstitelů ví, že tato kombinace nejde vůbec dohromady. Přesto existuje několik málo druhů s jistou mírou tolerance k obsahu vápníku v půdě. Třeba odrůda pěnišníku Williamsova **Rhododendron Williamsianum 'Oldenburg'** prý dobře snáší půdu s obsahem vápníku. Dorůstá výšky i přes 2 m, velké růžové květy rozkvétají již začátkem května. Jelikož je časný, žádá chráněnou polohu.

Ještě dříve (v březnu až dubnu) rozkvétá pěnišník raný **Rhododendron x praecox**. Má světlivě lilarůžové květy. Tento téměř stálezelený keř dorůstá 1-1,5 m výšky. Sázíme ho také na chráněná stanoviště. Toleruje nízký obsah vápníku v půdě.

Pěnišník Fortuneův **Rhododendron fortunei** je čínského původu, dorůstá výšky 2-3 m, jeho listy jsou až 20 cm dlouhé. Vonné bílé až něžně růžové květy, často se smetanovým nádechem, rozkvétají v květnu. Je tolerantní k mírnému obsahu vápníku v půdě.

Pěnišník chlupatý **Rhododendron hirsutum** pochází z Alp. Dorůstá do výšky 0,5 až 1 m. Zvonkovité karmínově růžové květy v kultuře nevytváří vždy zrovna ochotně, ale roste dobře v neutrální nebo lehce vápnité půdě, navíc dobře snáší i sucho.

Pěnišník výtečný **Rhododendron insigne** pochází z Číny. Dorůstá asi do 1 m výšky. Zdobí ho růžově bílé květy a je rovněž tolerantní k mírnému obsahu vápníku v zemině.

*Literatura: Böhm: Rododendrony a další vřesovcovité rostliny
Mojmír Martan*

Novinky a zajímavosti z výměny semen 1998

Magnetem letošní výměny se staly semena rostlin sbíraná v Altaji. Z velké části se jedná o rostliny nám málo známé a proto dostanou v tomto přehledu největší prostor. Připomínám, že Altaj je tvořen kyselými horninami, takže do substrátů, ve kterých se pokusíme tyto rostliny pěstovat, vápník raději nebudeme přidávat.

Achyrophorus uniflorus - z těchto semen vyroste náholník (prasetník) jednoúborný - rostlina listem podobná pampelišce, květem žluté barvy spíše škarďě či jestřábníku. Roste na kyselých horských loukách a holích ve střední Evropě. V přírodě dorůstá výšky od 15 do 50 cm.

Actaea rubra je rostlina z čeledi pryskyřníkovitých (Ranunculaceae). Pochází ze severovýchodní části Severní Ameriky, vyniká jasně červenými plody. Výška 45 až 60 cm.

Alyssum aizoides - turecká tařice o trochu větší než A.propinquum.

Amorpha fruticosa - netvařec - zcela nenáročný motýlkový keř až 3 m vysoký, olistěním podobný akátu. Kvete v létě fialově modrými květy v klasech. Neobyčejně odolný vůči suchu. Do zahrádek se ale příliš nehodí, osazují se jím silniční násypy a svahy.

Amsonia tabernaemontana je rostlina až 1 m vysoká z jihovýchodu Severní Ameriky. Květy bledě modré.

Androsace bungeana - altajský pochybek z okruhu A.chamaejasme.

Anemone crinita - sasanka až 40 cm vysoká s bílými květy. Sibiřská obdoba A.narcissiflora.

Anemone cylindrica je rovněž bílá, do 30 cm výšky. V přírodě roste v Severní Americe.

Anthemis cretica ssp. argaea je endemit tureckého pohoří Ercyas Dag. V přírodě dorůstá 5-8 cm, kvete bíle a má šedozelený list.

Aquilegia glandulosa - orlíček s obrovskými modrými květy (až 6 cm v průměru) bez ostruhy. V Altaji roste v sutích (zde bývá nižší, 15-20 cm) a na loukách (zde bývá vyšší, až 30 cm).

Aquilegia longissima má mít bledě žluté květy a pocházet z Texasu a Mexika. Výška se uvádí mezi 60 a 90 cm.

Arenaria ledebouriana pauciflora ze semen z tureckého Sultan Dagu. Tvoří pichlavé bochany, kvete bíle a dorůstá 10-15 cm.

Arnica chamissonis je prha z amerického severozápadu. Měla by být mohutnější než naše *A. montana*.

Astragalus lasiopetalus roste v Altaji ve stepních společenstvech. Se svou výškou 50-80 cm se může stát pěknou soliterou. Tvoří rezavočervené "šišky" květů.

Astrantia - jarmanka - okoličnatá rostlina, jednotlivé druhy mají bělavé nebo načervenalé květy, většinou jsou vysoké 50 až 100 cm.

Betula rotundifolia - bříza z okruhu *B. nana*, sbíraná na Altaji.

Biebersteinia odora - v kultuře asi neznámá aromatická rostlina z čeledi Geraniaceae. Kvete drobnějšími sytě žlutými květy. Výška 15-20 cm.

Caltha leptosepala je severoamerický blatouch s bílými květy. Vyrůstá 30 cm, požadavky stejné jako náš domácí blatouch bahenní.

Carex novae-zelandiae je atraktivní, nízká ostřice s hnědými listy. Květy nevyrůstají nad úroveň listů, takže rostlina zůstává po celý rok nízká. Rozrůstá se mírně. Lze ji pěstovat i venku v půdě s obsahem rašeliny.

Comarum salesovianum - zábělník, rostlina z příbuzenstva mochny rostoucí na vlhčích místech.

Commelina dianthifolia roste v Severní Americe a česky se jmenuje křížatka. Habitem podobná známějšímu rodu *Tradescantia*, je však podstatně nižší, většinou jen 10-15 cm. Pozdě raší a brzy zatahuje. Svítivě azurově modré květy se objevují v létě. V přírodě roste na těžších a vlhčích, ale i na písčitých a v létě suchých půdách. I v kultuře je dosti přizpůsobivá, doporučuje se ochrana před výkyvy našich zim.

Cortusa altaica se pěstuje jako naše *C. matthioli*, liší se tvarem listů.

Crepis nana - škarďa - v Altaji roste na suťovištích pod ledovci. Nízká rostlina s modrošedofialovými listy. Asi bude obtížně pěstovatelná.

Dianthus versicolor - nizoučkový s velkými květy. V Altaji roste na vysokohorských slunných stepních stráních.

Dicranostigma franchetianum je makovitá rostlina s jasně žlutými květy. Pochází ze západní Číny. Dárce uvádí výšku 40 cm, literatura dokonce 150 cm a může se jednat o letničku.

Dryas oxyodontha - dryádka s krémovými květy z Altaje.

Eritrichium pectinatum a **E. villosum** jsou pomněnečky z Altaje odlišného vzhledu než *E. nanum*. První je vysoká 8 cm, semeníky vyrostou až do 15 cm. Druhá se vyznačuje úzkými chlupatými listy.

Gentiana prostrata je jednoletý modře kvetoucí hořec z Altaje.

Gentiana uniflora je rovněž altajský hořec podobný *G. angulosa*, liší se křídlatými semeníky.

Goniolimon speciosum je rostlina podobná *statici*, je nízká, má přisedlé růžice. V Altaji roste na horských stepích. Literatura uvádí bohatá květenství drobných růžově červených květů a výšku 10-50 cm.

Iris flavissima - kosatec nejžlutější - má přisedlé květy, v Altaji roste ve vysokohorské stepi.

Iris ruthenica má v Altaji širší spektrum stanovištních podmínek, lze ho nalézt na slunných místech i v lese. Dorůstá 15-20 cm a květy má modrožlhané.

Lagopsis marubiastrum - krásná plstnatá, pichlavá hluchavkovitá rostlina dorůstající 10-15 cm. V Altaji roste v sutích.

Lagotis integrifolia je z čeledi Scrophulariaceae, dorůstá 15 cm.

Leibnitzia anandria - u této rostliny se v literatuře uvádí výška do 20 cm a květy bílé s purpurově červenou. Je z čeledi Asteraceae.

Lomatogonium carinthiacum je z příbuzenstva hořců. V Altaji dorůstá 15 cm, květy bledě modré, vlhčí stanoviště (asi jako kropenáč - Swertia).

Lonicera altaica má jedlé plody připomínající borůvku, je to keř do 2 m vysoký, není popínavý.

Lonicera hispida má plody korálově červené, nejedlé, ani tento zimolez není popínavý. V Altaji vystupuje až do vyšších poloh nad hranici lesa.

Melandrium apetalum je v Altaji obyvatelkou ledovcových karů. 5-10 cm vysoká rostlina, květ má nadmutý kalich a drobné petaly. Převládá fialově hnědá barva.

Ostrya carpinifolia je dřevina podobná habru sbíraná v Chorvatsku. V přírodě dorůstá 2-3 m, vhodná na bonsaje.

Paeonia anomala je pivoňka z Altaje, červený květ, výška 30-40 cm, list hluboce vykrajovaný.

Paliurus spina-christi je pichlavý keř sbíraný v Chorvatsku. Výška 1,5 až 2 m, nejistá mrazuvzdornost, vhodný na bonsaje.

Paulownia tomentosa - paulovnie plstnatá - nejužitečnější druh ze střední Číny. Ve své domovině je to až 15 m vysoký strom s velkými vejčitými listy. Kvete před rašením listů příjemně vonícími zvonkovitými, 5-6 cm velkými, bledě fialovými květy se žlutými pruhy ve vzpřímených latách. Květenství je 20-30 cm dlouhé. Sází se na chráněná osluněná místa. Semena vyséváme na povrch půdy do teplého skleníku nebo v bytě do kontejneru, který přikryjeme sklem nebo fólií. Výsev provádíme v březnu a dubnu. Do výsevu se semena skladují v suchu. Vyseté semeno klíčí za 2-3 týdny. Při začínajícím klíčení se zakryjí klíčky zcela tence rašelinou s pískem. Rostlinky se přepichují ve stadiu 2 děložních lístků a když narostou další 2 lístky, přepichují se znovu. Mladé rostlinky nesmějí mít příliš vlhko, po přepíchání se udržují v pařeništi pod sklem.

Primula xanthobasis je podobná P. algida. Na bázi má žlutě pomoučené listy. V Altaji roste na studených a vlhkých stanovištích, u nás bude asi obtížně pěstovatelná.

Pyrethrum pulchrum - altajská řimbaba s růzovofialovými květy. Na slunných skalách dorůstá 25-30 cm.

Rhodiola quadrifida obývá v Altaji pevné sutě. Je nízká, má svítivě červené semeníky.

Scorzonera radiata je žlutá kozí brada (čeleď Asteraceae), květní lůžko někdy nabíhá do fialova. Výška 15-20 cm. V Altaji ji najdeme na sušších vysokohorských loukách.

Scutellaria comosa sbíraná v Ťianšanu je poléhavý šišák se žlutými květy.

Silene jennisensis roste v Altaji na skalách a kvete bíle.

Sorbus sudetica - jeřáb sudetský - endemit Krkonoš, nikde jinde na světě neroste.

Spiraea alpina je nízký keř s drobnými bílými květy. Roste v sutích a v alpínském pásmu Altaje.

Swertia obtusa - kropenáč - vyhledává vlhká místa, pěstitelský substrát obohatíme rašelinou.

Tiarella wherryi je severoamerická lesní trsnatá rostlina z příbuzenstva lomikamenů. Výška asi 25 cm.

Veronica pinnata má jehličkovité listy, dorůstá 15-20 cm. V Altaji oživuje vysokohorskou step.

Viola somchetica je zajímavá vyšší violka s modrými květy.

Ještě několik poznámek k výměně. Vyřadili jsme z ní všechny trávníčky (rod *Armeria*). U nás tvoří infertilní (neklíčivá) semena, navíc se jednalo většinou o kultivary. Druhy rodu *Armeria* lze snadno množit řízkami, některé i dělením. Také semena rostlin z čeledi *Asteraceae* bývají někdy infertilní, ta klíčivá bývají tvrdší a neohebná.

Mojmír Martan

B.Mathew: Drobné cibuloviny

Rod E R A N T H I S

Je nepostradatelný pro každého zahradníka, protože je jednou z prvních žlutě kvetoucích cibulovin v roce. Dobře se kombinuje v polostínu se všemi zimními sněženkami a bledulemi. Je ideální pro zplaněnní mezi keři na místech, kde se s půdou příliš nehýbe a kde mohou být ponechány v klidu. *Eranthis* se zdá být zvláště vhodný pro zásadité půdy a jsou proto vhodnými společníky pro čemeřice.

E. c i l i c i c a

Rozkošná rostlina, ale méně snadná na pěstování než *E.hyemalis*. Květ je jasně leskle zlatožlutý a jako u *E.hyemalis* je bezstonkový na listenu. Pochází ze stinných skalnatých míst pohoří Cilician Taurus v jižním Turecku. Když rostou tyto dva druhy spolu, tvoří křížením velmi vitální sterilní rostliny s velkými květy. Obzvláště dobré formě bylo dáno jméno **E. x tubergenii "Guinea Gold"**. Má jasně žluté květy, obklopené bronzovým límcem. Je lepší na skalce než pod křovinami a je pěknou rostlinou na slunné místo.

E. h y e m a l i s

Nejnámější druh, dosahující výšky 10 cm, se vzpřímenými jednotlivými žlutými kalichovitými květy 2,5 cm v průměru, nesenými bez stonku na laločnatém listu podobném listenu (involucre) hrajícím roli límce. Domácí je v lesích v Evropě a je zdomácnělý v Británii. **Var.bulgaricus** má své listy a listeny poněkud více dělené a po této stránce se tedy podobá *E.cilicica*.

E. l o n g i s t i p i t a t a

Je spíše zajímavý než krásný, protože má žluté květy menší než *E.hyemalis* a je méně snadný na pěstování. Viděl jsem ho v Uzbekistánu, jak vystrkuje své silně dělené listy a žluté květy z chladných skalních štěrbin. Od *E.hyemalis* se nejvíce liší svými listenovými listy, které jsou laločnaté a květy, které jsou nesené na lodyze nad límcem (u *E.hyemalis* a *E.cilicica* jsou přisedlé). Domácí je ve střední Asii.

E. p i n n a t i f i d a (syn. *E.keiskei*)

Habitem je podobný ostatním druhům, ale má menší a bílé květy, asi 2 cm v průměru. Každý z listových laloků je zase zpeřeně dělený, odtud jméno. Je to rozkošný malý druh pro alpínový skleník. U mne roste dobře na zvýšeném rašelinném záhoně, kde kvete v časném jaru. Domácí je v Japonsku v horských lesích.

E. s i b i r i c a (syn. *E.uncinata*)

Pochází ze Sibiře a je velmi podobný *E.longistipitata*. Má ale listenové listy méně jemně dělené. Jeho **var.glandulosa** má žláznaté chloupky na květních stopečkách, ale u **var.sibirica** tyto chloupky chybí.

E. s t e l l a t a

Z východních oblastí bývalého SSSR a severní Číny je také podobný *E.longistipitata*, ale podobně jako *E.sibirica* má listenové listy méně jemně dělené. Květní stopečky jsou však bíle chloupkaté, ne žláznaté, jako u *E.sibirica*.

připravil Dr.Miroslav Doležal

Co je Eritrichium jankae

V seznamech semen se občas setkáváme s údaji jako je *Eritrichium nanum* subsp. *jankae* (Bucegi).

Zdrojem tohoto omylu je kromě jiných i oficiální dílo Flora R.P.R. Upozorňuje na to Beldie, který v rumunských Karpatech rozlišuje *Eritrichium nanum* (All.) Schrad. (syn. *Eritrichium terglouense* (Hacq.) Kern., *Eritrichium hacquetii* Koch) rostoucí roztroušeně v horním alpínském stupni a vzácně v dolním alpínském stupni nad 2100 m na větrných místech a stinných svazích centrální části pohoří Bucegi, a *Eritrichium nanum* subsp. *jankae* Simk. rostoucí v horním horském stupni na vápencových skalách v několika pohořích Východních Karpat a také v pohoří Piatra Craiului a na hoře Lespezi v odlehle části pohoří Bucegi. K jejich rozlišení uvádí tento klíč:

Lodyhy 1-2(3) cm. Rostlina hedvábně chlupatá s dlouhými měkkými chlupy.

subsp. *nanum*

Lodyhy (3)4-6 cm. Listy bělostříbřitě vlnaté. Kalich o něco delší.

subsp. *jankae*

Oba taxony jsou správně rozlišeny i ve Flora Europaea, jen autoři jsou uvedeni jinak. Podle ní *Eritrichium nanum* (L.) Schrader (subsp. *nanum*) roste po celém areálu druhu, *Eritrichium nanum* subsp. *jankae* (Simonkai) Jáv. roste v Jižních a Východních Karpatech. Poněvadž rumunské Karpaty jsou součástí areálu druhu, znamená to, že v nich roste i *Eritrichium nanum* subsp. *nanum*.

Ve Flora Europaea je uveden tento klíč:

Vlnatá, lodyhy 1-5 cm, listy 1.5-3 mm široké.

subsp. *nanum*

Hustěji bělovlnatá, s delšími chlupy, lodyhy (2.5-)5-7.5 cm, listy 3-4.5 mm široké.

subsp. *jankae*

V jiných publikacích jsou autoři uvedeni opět jinak, nejčastěji *Eritrichium nanum* (Amann) Schrader. Toto jméno používá ve své revizi i Lechner-Pock, jejíž klíč je podobný jako předcházející, jen odění listů je popsáno přesněji. Listy *Eritrichium nanum* subsp. *nanum* jsou svrchu bohatě a zespodu chudě hedvábně chlupaté, listy *Eritrichium nanum* subsp. *jankae* jsou oboustranně bělovlnaté. Lechner-Pock je rozlišuje jako dva druhy. Její přístup k rostlinám z pohoří Bucegi je kuriózní. O jejich herbárních položkách píše, že jde o malé, slabé rostliny k nerozeznání podobné *Eritrichium nanum*, a předpokládá, že jde buďto o záměnu s rostlinami z Alp nebo o slabě vyvinuté olýsalé rostliny patřící druhu *Eritrichium jankae*.

Oba taxony byly v Karpatech rozlišovány už dříve, jen jejich zařazení se měnilo. Tak *Eritrichium jankae* bylo považováno za *Eritrichium villosum*, od jehož typické formy se liší většími květy a huňatými dlouhými kalichy, především však jiným tvarem plůdků. Popsáno bylo z hory Oecsém Teteje (nyní Ecem) nad městečkem Balan v pohoří Nagy Hagymas, dnešním Haghimas. Situace je komplikována tím, že v Piatra Craiului jsou rostliny o něco méně chlupaté. Snad v subalpínském stupni dochází nebo v minulosti docházelo k mísení obou poddruhů. Pokud do této oblasti pojedete, všimněte si ochlupení spodní strany listů.

Eritrichium nanum je uváděno i ze severoamerických Kordiller. Jde o rostlinu přesněji označovanou jako *Eritrichium nanum* var. *elongatum* a některými botaniky považovanou za arktické *Eritrichium aretioides*. Na ostrovech mezi Kamčatkou a Aljaškou a přilehlé pevnině roste *Eritrichium chamissonis*, které ruští autoři považují za výsledek křížení arktického *Eritrichium aretioides* s *Eritrichium villosum*.

Domnívám se, že bychom jako skalničkáři měli evropské rostliny rozlišovat podle původu, a to nanum (Alpy) rostoucí na silikátech, terglouense (Alpy) rostoucí na vápencích, nanum (Karpaty) a jankae. Taxonomové jsou této skupině ještě hodně dlužni.

Uvedl jsem zde všechny taxony, které bývají zahrnovány do druhu *Eritrichium nanum*. Příbuzným druhem je asijské *Eritrichium villosum*, které bývá někdy děleno na druhy menšího rozsahu, jako například *Eritrichium caucasicum* a *Eritrichium tianschanicum* s bílými květy. Flora of China uvádí pro tento druh květy modré, modrofialové, vzácně žluté. Existuje řada krásných druhů tohoto rodu, zejména v Číně. Pěstuje se severoamerické vápnomilné *Eritrichium howardi*. Na Aljašce roste *Eritrichium splendens*.

Nomenklatorickým problémem zůstává, zda má být jméno rodu psáno *Eritrichum*. Obě formy jsou vytvořeny správně, důvody jsou jen formální.

Josef Niederle

O jednom podivném názvu

Mezi rostlinami, které byly oceněny na naší letošní výstavě, byla i mimořádně zajímavá a krásná novinka z jižní Afriky, označená ještě podivnějším názvem: *Zalunsa skia katharinae*. Vystavoval ji ing. Holzbecher a v posledním čísle našeho časopisu popsal ing. Martan.

Byla umístěna v kontejneru před skleníky, v nichž probíhala naše burza. Když jsem ji zde obdivoval a luštil její zkomolený latinský název, poučil mne jeden z návštěvníků - zřejmě botanický znalec, že správný název této krásky je: *Zaluzianskia* - podle botanika Zálužanského. A skutečně, jak jsem si ověřil Adam Zálužanský ze Zálužan, český lékař a učenec, žil v letech 1555-1613. Tak stručně uvádí příručka, kterou před časem vydal plzeňský klub skalničkářů.

Nevím, kdo ji po tomto učenci pojmenoval nebo jaký vztah k této kytce měl pán ze Zálužan sám. Jistě by se však divil, že ještě po 400 letech vyslovují jeho jméno s úctou nějací skalničkáři. Pokud by se mně osobně poštěstilo tuto skalničku získat, dal bych jí krásné české jméno: zálužanka.

Vojtěch Havlík

VIKUNYL - fólie na jmenovky

Sehnat vhodnou fólii na jmenovky byl donedávna dosti velký problém. V prodejnách se zahrádkářským zbožím prodávají jmenovky příliš velké a silné a tudíž zbytečně drahé. V papírnictvích lze zakoupit podložky do sešitu, ze kterých lze jmenovky nastříhat, bohužel nikdy jsem nenarazil na podložku bílé barvy a cena také nebyla příznivá. Nyní je po starostech. V Brně existuje firma VINK - PLASTY s.r.o. sídlící v městské části Komárov na Hněvkovského ulici 87, PSČ 617 00 (je to mezi Baumaxem a dálniční křižovatkou Brno-jih), kde lze zakoupit nejrůznější fólie. Nabídka obsahuje na 133 tlouštěk, rozměrů, barev a povrchových úprav. Tomu, kdo prodává rostliny na klubové burze rostlin, mohu doporučit fólii VIKUNYL bílé barvy, tloušťky 0,3 mm

v matném provedení (lze ji snadno stříhat obyčejnými nůžkami nebo krájet řezačkou na papír, dobře se na ni píše obyčejnou tužkou nebo fixem). Prodává se v rozměru 140 x 100 cm, za 171 Kč (cena platila před necelým rokem). Pokud si odeberete fólie za více než 15000 Kč, přijde vás jedna asi o 20 Kč levněji.

MM

Setkání skalničkářů 1998

Ve dnech 25. až 27. září 1998 uspořádal Campanula klub Bruntál "Setkání zástupců skalničkářských organizací", jehož se zúčastnilo 43 delegátů ze 14ti českých a 3 slovenských klubů. Za náš brněnský klub byli přítomni přátelé Škorpil, Hadač a Martan.

Setkání se konalo v centru města v objektu Střední zemědělské a ekonomické školy. Slavnostní zahájení, jehož hlavním bodem bylo vystoupení Smíšeného pěveckého sboru Bruntál, proběhlo v aule Obchodní akademie. Nelze nepřipomenout, že tento umělecky velmi hodnotný úvod zanechal mezi účastníky hluboký dojem a podtrhl vážnost, s níž organizátoři k uspořádání celého Setkání přistupovali. Večer potom zaplnil odborný program. Jeho hlavní částí byla přednáška Ing.Hornišera, doplněná promítáním diapozitivů o kouzle a krásách, ale i o současných problémech Jeseníků.

Vlastní pracovní jednání v sobotu probíhalo podle obvyklého programu. Zástupci jednotlivých klubů podali postupně zprávu o činnosti své organizace. V následné debatě byly pak hodnoceny i formy vzájemné spolupráce, dosažené zkušenosti i představy o zaměření činnosti do budoucna.

Společně schválené závěry obsahuje přijaté usnesení. Konstatuje se v něm, že po určitém dočasném útlumu dochází opět k mírné renezanzi - ve výstavní, přednáškové, zájezdové i společenské činnosti.

Ve většině klubů dochází stále k úbytku členů. Je dobré, že v některých se ale daří získávat členy v nižších věkových kategoriích a zlepšovat tím věkový průměr.

Zpřesněn a rozšířen byl seznam skalek, které je možné navštěvovat i ve větších skupinách. Zpřesněn byl také seznam funkcionářů, na něž je možné se ve vzájemném styku obracet. Pro zveřejnění byl připraven termínový program výstav v roce 1999. Připomenuty byly zásady pro širší účast na výměně semen, kterou organizuje pražský a brněnský klub. Nebyly opomenuty ani možné formy spolupráce v dalších aktivitách, na př. při organizaci zájezdové činnosti a další.

V usnesení se zdůrazňuje význam odborně publikační spolupráce s kluby, které vydávají periodika (Praha, Brno, Děčín). Cenné budou zejména články zaměřené prakticky - pěstitelsky.

Závěrem se přítomní usnesli, že organizací setkání v roce 1999 je pověřen klub v Nitře.

Kromě pracovní, mělo setkání i svoji dobře připravenou část odbornou a společenskou. V soboru odpoledne - za krásného, slunného počasí - se uskutečnil zdařilý zájezd na Praděd, do Karlovy Studánky a podstatné části Jeseníků a dále pak návštěvy u tří bruntálských skalničkářů: u přít. Kuzníka, manželů Rosnerových a přít. Bezruče. Odbornou část večer uzavřelo promítání diapozitivů. Potom už následovalo společné přátelské posezení u prostřených stolků, při bohaté tombole a při poslechu příjemné muziky.

Co říci na závěr. Pořadatelé v Bruntále připravili "Setkání" velice svědomitě a patří jim všem vřelý dík za jejich obětavost. Setkání svoje odborně - pracovní i společenské poslání splnilo !
Ing.Miroslav Škorpil

I N F O R M A C E   Z   K L U B U

Členská základna a členské příspěvky

Přátelé skalničkáři !

Vstup do nového roku začínám poděkováním všem našim členům, kteří splnili závazek ke klubu a zaplatili členský příspěvek za rok 1998. Zvlášť srdečně děkuji těm, kteří tuto povinnost splnili již za rok 1999.

Dosud za rok 1998 nezaplatilo 19 členů. Příspěvky na rok 1999 budu v klidu vybírat již jen od poloviny členů.

Platebním problémem se zabývám ve zvýšené míře také proto, že od roku 2000 budou roční příspěvky zvýšeny na 90 Kč, zápisné zůstává 10 Kč. Toto rozhodnutí bylo odhlasováno na schůzi výboru.

Počátkem roku 1998 jsme měli zapsáno 220 členů. V průběhu roku bylo vypsáno 14 členů, na vlastní žádost odešlo 5, zemřeli 2, tedy celkem 21 členů. Během roku 1998 se přihlásilo 22 nových členů, k 1.1.1999 je v našem klubu 221 členů. Je vidět, že klubový kolektiv se stabilizuje, stále však je třeba provádět nábor zájemců, zejména mladšího a středního věku.

Danuše Prokešová

Kalendář akcí klubu v 1.pololetí 1999

- 23.1. 9.00 výroční členská schůze
- 4.2. 16.30 členská schůze + přednáška
- 4.3. 16.30 členská schůze + přednáška
- (18.3.) (15.30) orchideje v arboretu
- 1.4. 16.30 členská schůze + přednáška
- 8.4. 12-18 1.burza - příjem rostlin
- 9.4. 9-18 1.burza - prodej
- 10.4. 9-12 1.burza - prodej
- 12-15 1.burza - likvidace
- 24.4. brigáda v Bystrci
- 28.4. 10-17 příjem exponátů na výstavu
- 29.4. 10-14 příjem exponátů na výstavu
- 12-18 2.burza - příjem rostlin
- 30.4. 10-12 2.burza - příjem rostlin
- 16.00 výstava - slavnostní zahájení
- 1.-9.5. 9-18 výstava
- 10.5. 12-16 likvidace výstavy a 2.burzy
- 21.-23.5. zájezd
- 3.6. 16.30 členská schůze + návštěva arboreta
- 2.9. 16.30 členská schůze + přednáška

Drobné zprávy a informace

* Náš klub získal kolektivní členství v anglickém skalničkářském klubu THE ALPINE GARDEN SOCIETY. Budeme dostávat jejich časopis (obsahuje barevné fotografie), který bude k dispozici v klubové knihovně. Také se budeme moci zúčastnit jejich výměny semen (loni výběr z více než 5000 položek).

* Marně sháníte nějakou rostlinu? Chcete nabídnout přebytky svých výpěstků? Chcete něco sdělit ostatním členům klubu? Od toho je tu náš časopis. Veškeré příspěvky do časopisu posílejte na adresu:

Ing.Mojmír Martan Úvoz 7, 602 00 Brno.

* Uzávěrka příštího čísla zpravodaje je 20.7.1999.